

Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos (LLKS) susirinkime 2017 m. balandžio 8 d. buvo kalbėta apie rezoliuciją „Dėl Lietuvos aukštojo mokslo ir studijų problemų“.

Akivaizdu, jog šiandien didžioji dalis Lietuvos akademinės bendruomenės yra labai nusivylusi aukštojo mokslo reforma - studijų komercializacija, kuri ne tik neišsprendė buvusių aukštojo mokslo problemų, bet jas dar labiau pagilino ir sukėlė daug naujų neigiamų padarinių. Svarbiausi iš jų - aukštųjų mokyklų valdymo sutelkimas išimtinai administracijos rankose (dažniausiai vos 3-4 asmenų) ir visiškai akademinės bendruomenės nušalinimas nuo savivaldos, sistemingi įstatymų pažeidimai formuojant aukštųjų mokyklų valdymo institucijas, studijų kokybės stagnacija ar net jos nuosmukis, kai užuot siekus studijų turinio ir rezultatų gerinimo svarbiausias tikslas tampa tik kuo didesnis studentų skaičius. Šiuo metu aukštojo mokslo sektoriuje ėmė ryškėti itin neigiamos valdymo tendencijos - neskaidrus viešųjų finansų valdymas, šešėlinė ir iš esmės neteisėta lobistinė veikla, valdymo institucijų formavimas pažeidžiant LR teisinius aktus, piktnaudžiavimas valdžia, žmogaus ir darbuotojų teisių pažeidimai, pilietinės ir patriotinės veiklos bei tautinės savimonės ugdymo stoka. Todėl LLKS susirinkimas siūlo: nedelsiant pradėti plačią diskusiją dėl Lietuvos aukštojo mokslo ir studijų būklės bei studentų pilietinio-patriotinio ugdymo, kuriam anoje nepriklausomoje Lietuvoje buvo skiriamas išskirtinis valstybės dėmesys, svarbos.

Šiuo metu Lietuvoje daug diskutuojama dėl mokslo ir studijų kokybės gerinimo. Šalia kitų pateiktų svarbių visuomenės atstovų įžvalgų apie problemas aukštojo mokslo sistemoje ypač norime atkreipti dėmesį ir į dėstytojų asmenybes. Piliečiai turi gerai žinoti, kokie žmonės šviečia būsimus valstybės mokslininkus, kokie yra dėstytojų individualūs moksliniai pasiekimai, kokiomis idėjomis jie remiasi ugdydami nepriklausomos Lietuvos jaunąją kartą. Pastebėtina, kad dalis Lietuvos universitetuose lyderiaujančių socialinių ar humanitarinių mokslų profesorių yra vos šiek tiek persiorientavę ar tiesiog puikiai užsimaskavę socialistinio materializmo žinovai. Tokie profesoriai Lietuvoje yra nepakeičiami, net ir sulaukę garbingų jubiliejų, todėl jauniems perspektyviems dėstytojams dažnai nelieka vietos arba jie neįtinka vien tik todėl, kad nepaklūsta ir skleidžia patriotines bei vakarietiškas demokratines idėjas.

Visuomenei taip pat labai svarbu žinoti, kokios asmenybės sudaro aukštųjų mokyklų administracinį aparatą, priima reikšmingiausias aukštųjų mokyklų valdymo bei reorganizavimo sprendimus, lemia itin svarbias visai šaliai aukštųjų mokyklų veiklos strategijos kryptis (nuo tautiškumo ugdymo link absoliutaus liberalizmo ir kosmopolitizmo), nustato privalomus institucijos mokslingumo siekimo kriterijus, kurie neretai susikerta su giluminiais savos nacionalinės valstybės siekiais (pvz., pripažįstami tik moksliniai straipsniai, publikuojami užsienio šalyse ir taip žlugdoma Lietuvos humanitarika). Valstybės piliečiai turi žinoti, kas yra asmenybės, projektuojančios atskirų mokslo šakų, fakultetų, katedrų, mokslinių tiriamųjų centrų veiklos gaires, ir lemiančios daugybės šalies mokslo žmonių, dėstytojų likimus. Reikšmingas valstybės aukštojo mokslo pertvarkas gali vykdyti tik puikios reputacijos, aukšto moralumo, didžiulės patirties profesinėje srityje ir dėl to visuomenei gerai žinomos asmenybės.

Manome, kad prieš pradėdant Lietuvos aukštojo mokslo ir studijų reformą reiktų rimtai pagalvoti, ką šiandien studentams gali pasakyti dėstytojas (ar visuomenės veikėjas) apie pilietinę-patriotinę laikyseną, kurio disertacijoje buvo tokios temos: „Lietuvos komjaunimas – Komunistų partijos pagalbininkas kovojant už socialistinės revoliucijos pergalę ir jos stiprinimą Lietuvoje 1940-1941 metais“; „Filosofinės prielaidos V. Lenino idėjos apie atspindį kaip visuotinę materijos savybę“?, kaip ir aukštųjų mokyklų pertvarkų negali rengti asmenys, neturintys jokių individualių mokslinių pasiekimų, plačiau nežinomi nei savo profesinėje dalykinėje srityje, nei visuomeninėje veikloje.

Esame įsitikinę, jog privalu parengti ir LR Seime patvirtinti realią, veiksmingą Lietuvos aukštojo mokslo ir studijų plėtros strategiją, patvirtinti pilietinio-patriotinio ugdymo planą, mokslininkų kokybiško užimtumo programą ir visa tai ryžtingai įgyvendinti; imtis būtinų priemonių, kad aukštosiose mokyklose būtų laikomasi pilietiško, etikos, teisės, viešumo, skaidraus viešųjų finansų valdymo principų. Pastebėtina, jog daugelyje Lietuvos universitetų vienas asmuo užima keletą pareigų (pavyzdžiui, prorektorius ir senato bei tarybos, katedros vedėjas yra ir daugelio kitų komisijų narys). Aukštojo mokslo institucijose reikia įgyvendinti principą: vienam asmeniui ne daugiau kaip vienos pareigos aukštosios mokyklos valdymo institucijose. Taip pat būtina priimti dėstytojų ir mokslininkų atlyginimų didinimo programą.

Šiuo metu akivaizdžiai trūksta skaidrumo aukštojo mokslo institucijų finansų srityje, neaišku, kaip panaudojami valstybės skiriami finansiniai ištekliai, todėl būtini teisiniai mechanizmai, kurie leistų aukštųjų mokyklų steigėjui kontroliuoti biudžetinių lėšų naudojimą, tinkamai informuoti visuomenę apie finansinę aukštųjų mokyklų veiklą.

Kviečiame Lietuvos akademinę bendruomenę, švietimo politikos formuotojus ir įgyvendintojus bei visus geros valios Lietuvos piliečius teikti siūlymus dėl Lietuvos aukštojo mokslo ir studijų kokybės gerinimo bei studentų pilietinio-patriotinio ugdymo. Lietuvos švietimas – visų mūsų ateitis.